

SAMHÄLLSPLANERING OCH STATIONsutveckling I BÄCKEFORS

Befolkning, resande och infrastruktur - Nuläge och framtidsplaner

UTGÅNGSPUNKTER

UTGÅNGSPUNKTEN för arbetet med ortsanalyserna har varit att få en övergripande bild av nuläget i orterna som är föremål för en framtida stationsutveckling. Analyserna ska ge underlag för fortsatt diskussion om förutsättningar och viktiga knäckfrågor på respektive ort.

ANALYSERNA är på intet sätt heltäckande, men ska ge en grund för kommunernas fortsatta planering. Fortsatt arbete, analyser och planering krävs från kommunernas och andra parter sida, inte minst med hänsyn till lokala förutsättningar och möjligheter för att realisera den potential som pekas ut och att hantera knäckfrågor.

VIKTEN av ett helhetsgrepp kring samhällsplaneringen kan inte nog poängteras. Ett fungerande stationssamhälle handlar om mycket mer än bara en stationsöppning och förutsätter att kommunerna också planerar för möjligheterna att bo, verka och ha ett fungerande och meningsfullt vardagsliv på orten.

SAMMANFATTNING BÄCKEFORS

FÖRUTSÄTTNINGAR. Bäckefors är redan idag en viktig knutpunkt för kollektivtrafiken i Dalsland genom sin placering mellan regionens fem centralorter. Orten har ett rikt näringsliv och har förhållandevis god lokal service. Utvecklingen av Campus på orten skapar nya möjligheter för högre utbildning och kan locka studenter från hela Dalsland. Det är också möjligt att ta sig till en ny station på ett gång- och cykelvänligt sätt över hela orten, vilket öppnar upp för möjligheter till hållbara resor.

UTMANINGAR OCH KNÄCKFRÅGOR. Liksom andra mindre orter i Dalsland har Bäckefors ingen eller marginell befolkningsutveckling. En utmaning är att det idag finns tydliga barriärer på orten i form av Norgebanan. För att skapa en attraktiv bytespunkt mellan tåg och buss behövs en god gestaltning som minskar det mentala avståndet mellan station och bussterminal. Det krävs också en planering som syftar till att knyta samman den nya stationen med befintlig service och det nya Campus som utvecklas på orten. För att uppnå detta finns planer på att höja standarden för gång- och cykelvägar och genomföra trygghetsskapande åtgärder. En annan utmaning är att skapa tillräckligt bra turutbud vid en eventuell stationsöppning. Dessutom finns det utmaningar med att samordna alla involverade parter tidsplaner för att möjliggöra en stationsöppning.

DISKUSSIONER UNDER ARBETETS GÅNG. Inom projektet har ortens förutsättningar och utmaningar varit föremål för diskussion under platsbesök, digitala möten samt genom de intervjuer som genomförts.

FORTSATT ARBETE. Arbete med en fördjupad utredning (FU) pågår. Viktiga delar i det fortsatta arbetet är bland annat att genomföra en fördjupad utredning (FU) och titta närmare på en gemensam färdplan gällande helheten.

MEDVERKADE PARTER. I projektet har representanter från Vänersborg, Bengtsfors, Mellerud, Dals-Ed, Svenljunga och Tranemo kommuner, Fyrbodal, Boråsregionen, Västra Götalandsregionen, Trafikverket, Västtrafik, Chalmers och Trivector medverkat.

Medskicken är gemensamt framtagna i projektgruppen mellan VGR och Trivector och motsvarar rådande kunskapsläge om respektive orfs förutsättningar och utmaningar.

GENERELLA MEDSKICK

Förbered samhällsplaneringen för nya stationer med bostadsbebyggelse, service, och utvecklat vägnät för kollektivtrafik, gång, cykel och bil. En station förutsätter ett ökande resandeunderlag. Det är viktigt att kommunen tar ett helhetsgrepp kring samhällsutvecklingen, och inte bara fokuserar på stationsutveckling. Här behöver parterna diskutera vem som kan göra vad för att åstadkomma ett ökat resandeunderlag trots orternas begränsade befolkningsutveckling.

Skapa ett samarbetsforum kommun-region-Trafikverket i god tid. Ett gott och förtroendefullt samarbete är en viktig nyckel till ett lyckat resultat!

Teckna avsiktsförklaring mellan parterna i tidigt skede, senare avtal. Kom överens om hur eventuella fördyringar i projektet ska hanteras, och reglera vad som händer om investeringar i järnväg eller station ändras/inte blir av.

Kom överens om hur busstrafiken ska anpassas när stationen öppnas. Skriv in det i avsiktsförklaringen.

MEDSKICK TILL BÄCKEFORS

Hur utformas en attraktiv bytespunkt tåg-buss? Utformning av planskildhet vid stationen.

Hur kan man knyta gamla sjukhuset och dess nya verksamheter till stationen?

Ska Bäckefors dra nytta av nya tåguppehåll kräver det ett relativt stort turutbud och nya turer, vilket kan vara svårt att lösa med tanke på bristande bankapacitet. Lärdomar från exempel från Skåne visar på att det krävs minst 10 dubbelturer per dag (timmestrafik i högtrafik, varannantimmestrafik i lågtrafik)

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Om projektet

Bakgrund	7
Geografi	8
Angreppssätt	9
Metod för ortsanalys	10

Nuläge

Resandeutveckling	12
Befolkningsstäthet	13
Arbetspendling	14
Resandeutveckling	15
Dagens infrastruktur	16
Upptagningsområde & Färdmedelsfördelning	17
Restid med bil	18
Vägnät och barriärer	19
Restid med bil och tåg	20
Restid med cykel	21
Cykelpotential	22
Restid med gång	24
Kollektivtrafik	25
Målpunkter	26
Rekreation	27

Platsbesök

Gåtur	29
Tidslinje	30

Planer

Sammanfattning planer	32
Infrastruktur	33
Kollektivtrafik	34
Bostadsutveckling	35
Service	36
Verksamheter	37

OM PROJEKTET

Förutsättningar och utmaningar

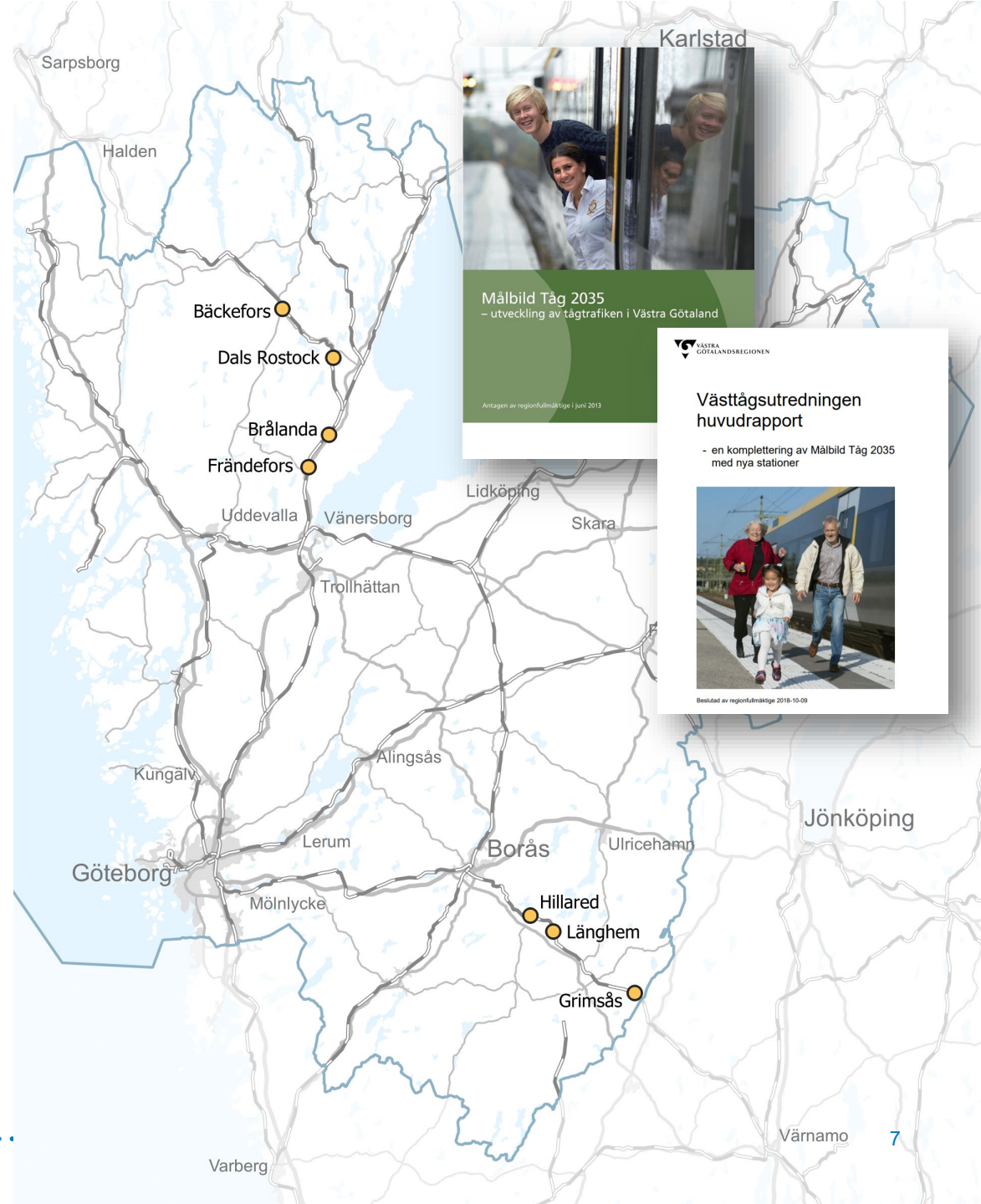

Trafikförsörjningsprogram 2021-2025 – Hållbara resor i Västra Götaland syftar till att öka andelen hållbara resor i hela länet. På längre sikt är ambitionen att alla resor ska vara hållbara. Genomförande av programmet bygger på ett antal strategier tillsammans med utvecklingsarbete kring fyra fokusområden.

En av strategierna, Målbild Tåg inkl. Västtågsutredningen, öppnar upp för att på sikt etablera och trafikera sju nya stationer i mindre orter i Västra Götaland. Ett av fokusområdena, samhällsplanering och kollektivtrafik, syftar till att på ett tydligare sätt knyta samman bebyggelseutveckling och kollektivtrafik och därmed skapa potential för ökad andel hållbara resor.

Projektet har pågått januari 2022 – juni 2023.

Denna rapport innehåller den del av projektet som rör inventering och kartläggning där förutsättningar, planer och ambitioner för ett framtida stationssamhälle kartläggs för respektive ort.

Projektet har fokus på de fyra orter i Dalsland som omnämns i Västtågsutredningen, med Bäckeфорs i norr och Frändefors i söder.

BÄCKEFORS är en före detta bruksort och ligger centralt i Dalsland mellan regionens fem centralorter. Genom ortens centrala placering i Dalsland och vid knutpunkten mellan väg 172/166 har orten fått rollen som resecentrum för den regionala busstrafiken. Orten har ett rikt näringsliv och har förhållandevis god lokal service.

DALS ROSTOCK är en före detta sanatorieort och ligger mellan Bäckeфорs och Brålanda och är en ort med gedigen historia kopplat till hälsa och natur. Hit har människor kommit för att dricka vatten ur hälsokällan sedan 1700-talet. Orten ligger vid foten av Kroppefjäll som är ett naturområde med stort värde för orten.

BRÅLANDA växte fram som en typisk järnvägsort på 1870-talet och ligger mellan Frändefors och Dals Rostock. Orten har ett i förhållande till storleken gott utbud av service och mötesplatser och har ett rikt utbud av rekreation.

FRÄNDEFORS är en ort med anor sedan medeltiden. Orten ligger norr om Vänersborg kring Frändeforsån med Vänern i öster. I förhållande till sin storlek har Frändefors ett gott utbud av service och mötesplatser.

ÄTT etablera nya stationer med tillhörande trafikering och utveckla bebyggelse, verksamheter och infrastruktur i stationens närhet och omland innebär en lång process med många aktörer. Projektets angreppssätt har inneburit en testarena för nya sätt att arbeta, där Västra Götalandsregionen tillsammans med aktuella kommuner, Trafikverket, Västtrafik och forskningen i ett tidigt skede velat förbereda och stödja en samhällsplanering där nya stationers potential kan nyttjas till fullo. Den gemensamma kraften hos aktörer på samtliga nivåer – stat, region och kommun – är en nyckelfaktor för att driva arbetet framåt.

Projektets mål har varit att:

- ▶ Samla ihop aktörerna
- ▶ Öka kunskap och gemensamt lärande
- ▶ Tydliggöra förutsättningar, utmaningar, behov och möjligheter
- ▶ Skapa tydlighet i fortsatt process
- ▶ Göra en färdplan framåt

Projektet har bestått av huvudsakligen tre delar:

- ▶ Inventering och kartläggning av utpekade orter
  - ▶ Ortsanalyser
  - ▶ Platsbesök
- ▶ Inspiration och kunskapsöverföring
  - ▶ Inspiration från Skånes stationsetableringar
  - ▶ Inspel från forskningen, Chalmers
- ▶ Information och dokumentation
  - ▶ Information om berörda orter
  - ▶ Mötesanteckningar och dokumentation från platsbesök

METOD FÖR ORTSANALYS

Metoden för ortsanalys är inspirerad av Region Skånes metod för täthetsanalys samt Samskapande Samhällsplanering för energieffektiva och hållbara stationssamhällen (SamSam).

► Vi har inventerat följande dokument:

- Översiktsplan Bengtsfors kommun
- FöP Bäckeфорs
- FöP Dalslandskusten
- Kollektivtrafikplan
- Förstudie, Bäckeфорs matarled
- Detaljplan Bäckeфорs järnvägsstation
- Detaljplan resecentrum Bäckeфорs

► Vi har intervjuat/pratat med

- Sara Larsson, Bengtsfors kommun
- Maria Andersson, Bengtsfors kommun
- Crister Blüme, Bengtsfors kommun
- Per Stenerås, Trafikverket
- Sharon Plotzki, Västtrafik

► Platsbesök genomfördes i Bäckeфорs 2022-06-08.

NULÄGE

Förutsättningar och utmaningar

BEFOLKNINGSUTVECKLING

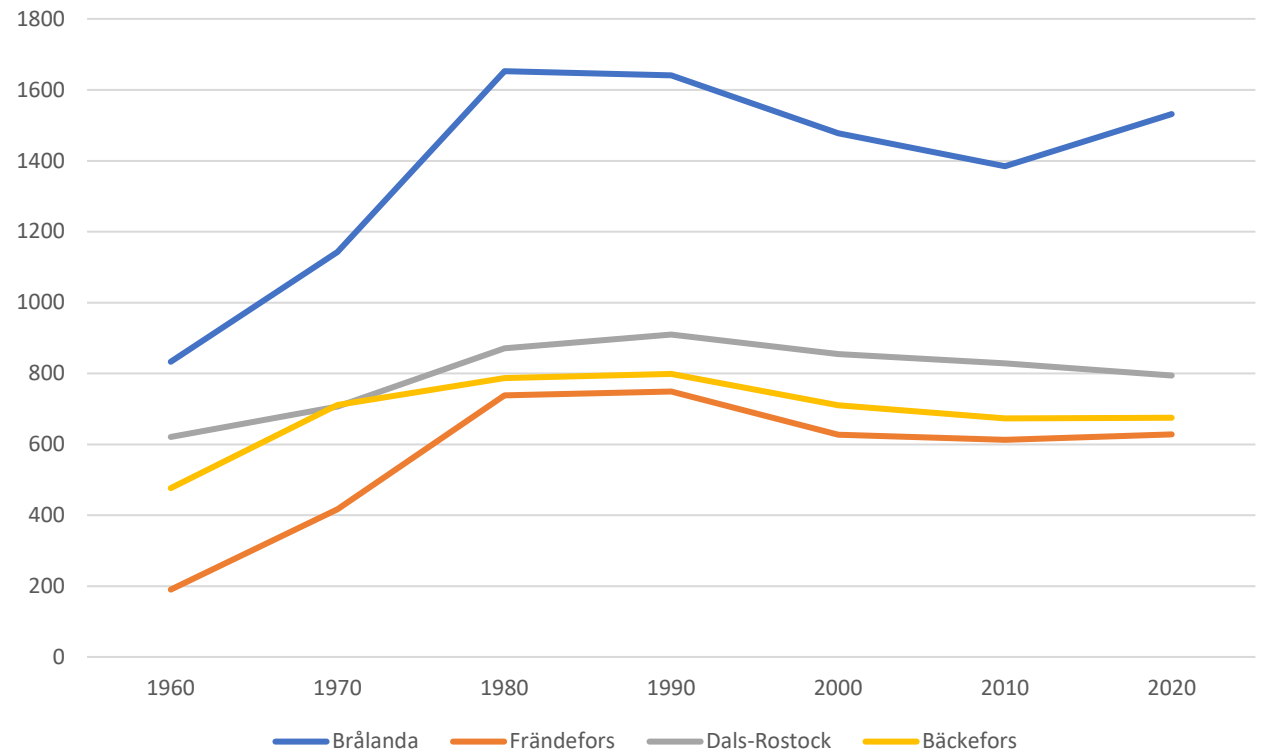
MARGINELL UTVECKLING

Befolkningsutvecklingen i orterna de senaste 60 åren visar att utvecklingen är svagare ju längre från Tvåstad och Göteborg man kommer.

Den enda av orterna som haft en positiv befolkningsutveckling 2000–2020 är Brålanda, som haft en 4 procentig tillväxt.

Befolkning i Bäckefors: 675

- 0-15 år: 128
- 16-29 år: 91
- 30-64 år: 261
- 65+ år: 195

BEFOLKNINGSTÄTHET

BOSTÄDER

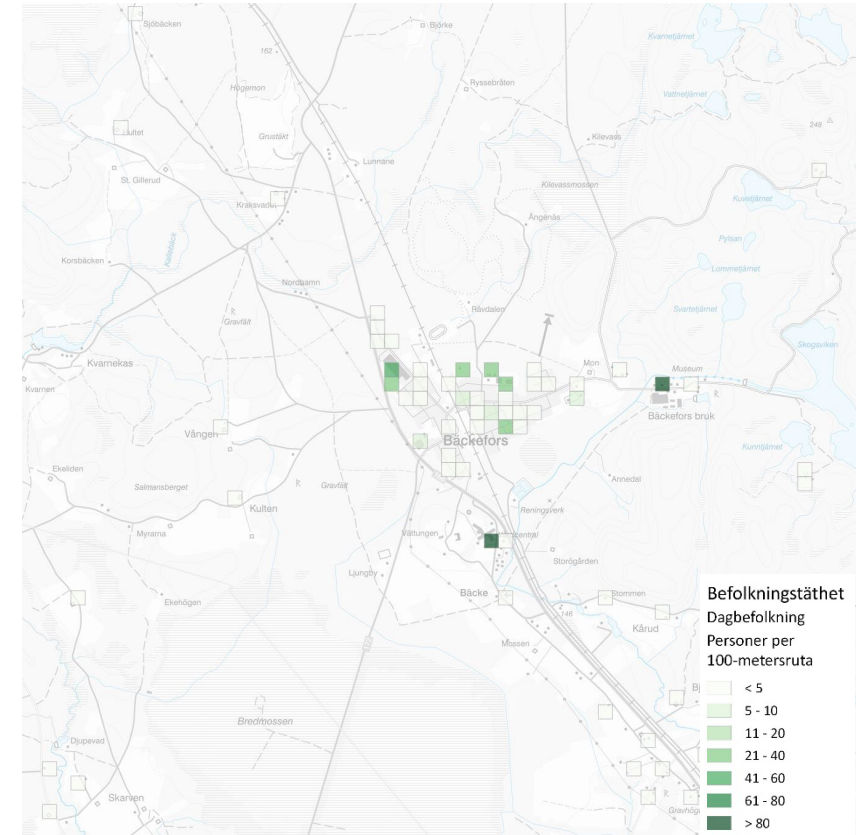
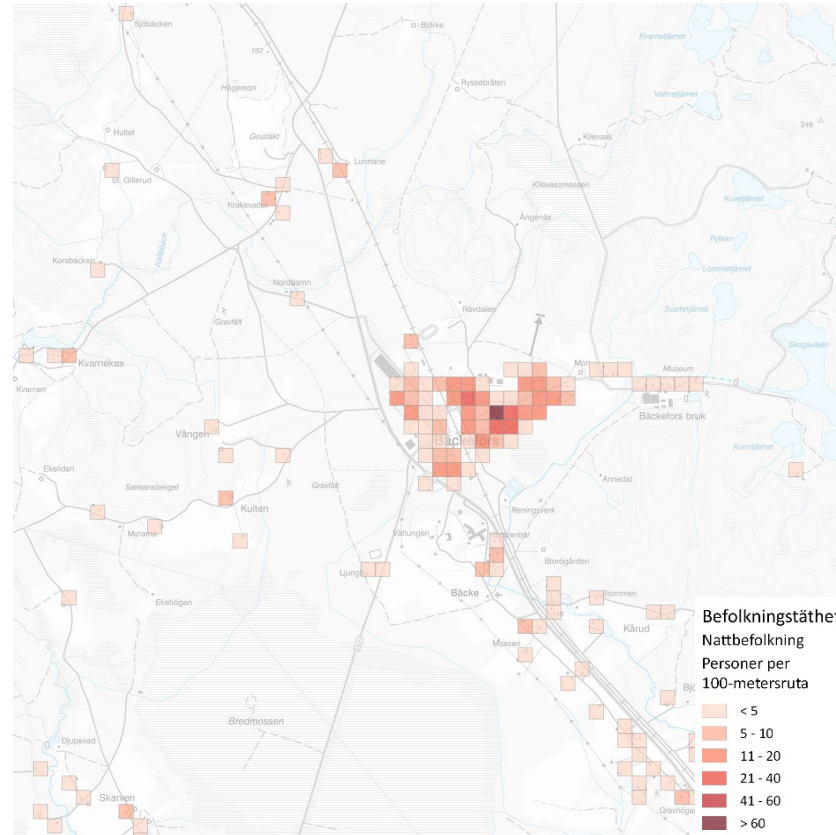
ARBETSPLATSER

BOR GÖR MAN I TÄTORTEN.

Kartan till vänster illustrerar att man bor utspritt men främst i Bäckefors centrala delar (nattbefolkning).

FÅTAL STÖRRE ARBETSGIVARE.

Arbetar gör man främst i Bäckefors östra och södra delar. De stora arbetsgivare är VPK Packaging i öster, sjukhusområdet i söder, och Cortex och FTG Cranes i norr (dagbefolkning).

ARBETSPENDLING

Bäckefors har en stor andel arbetstillfällen i förhållande till antalet boende vilket innebär mer inpendling än utpendling. Närmare hälften av invånarna har sin arbetsplats inom orten, övriga pendlar till närliggande orter. Genom att sjukhusområdet och ett par större industriverksamheter ligger lokaliserade i Bäckefors är inpendlingen till orten hög, närmare 50 % av dagbefolkningen (FöP Bäckefors).

BÄCKEFORS-ED

Det är förhållandevis stora pendlingsflöden Bäckefors $\leftrightarrow$ Ed.

BÄCKEFORS-BENGTSFORS

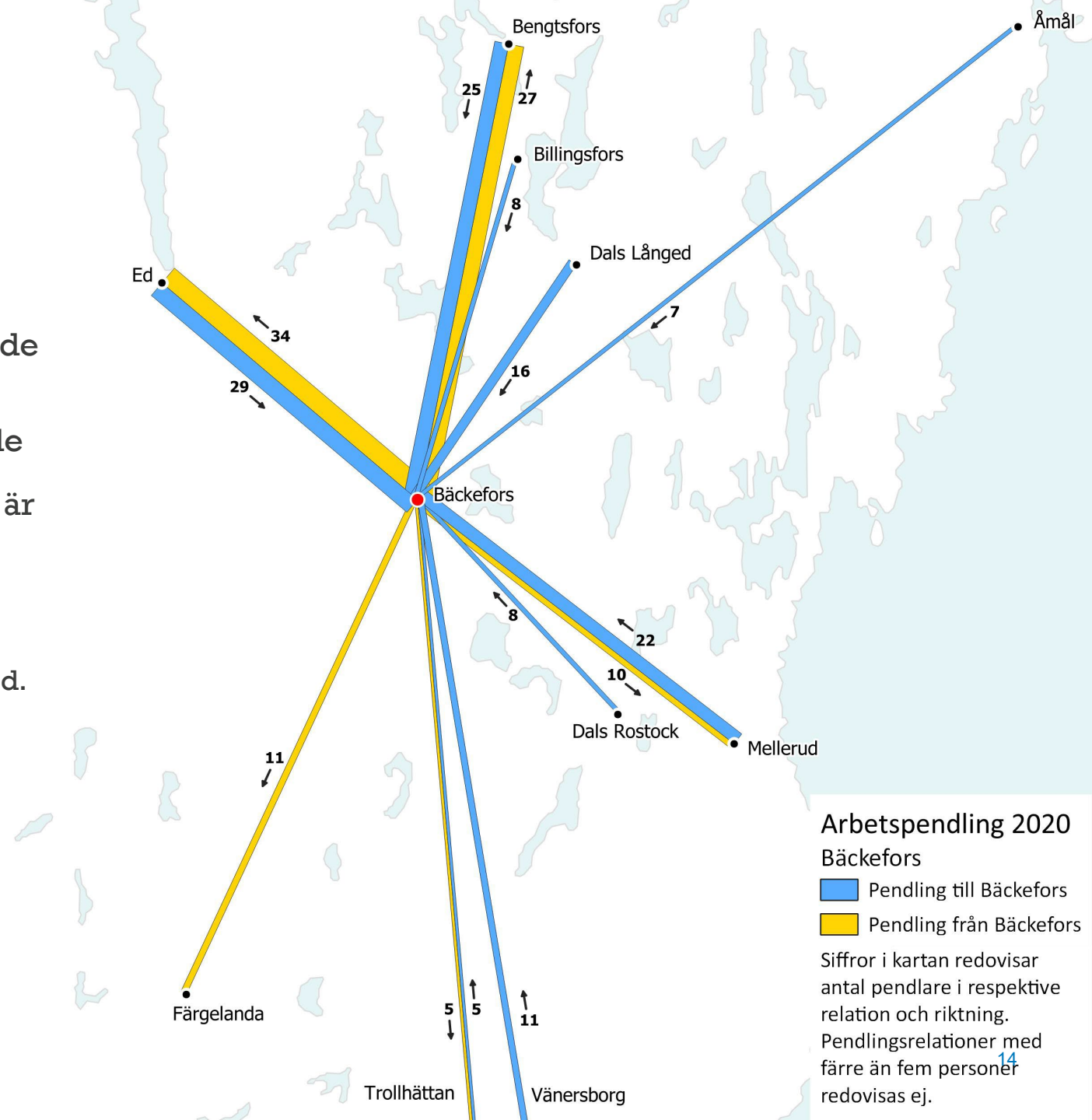
Det är även större flöden Bäckefors $\leftrightarrow$ Bengtsfors.

MELLERUD-BÄCKEFORS

Därtill sker lite större pendling Mellerud $\rightarrow$ Bäckefors.

Trivector .....

Arbetspendling 2020

Bäckefors

Blue arrow: Pendling till Bäckefors

Yellow arrow: Pendling från Bäckefors

Siffror i kartan redovisar antal pendlare i respektive relation och riktning.

Pendlingsrelationer med färre än fem personer redovisas ej.

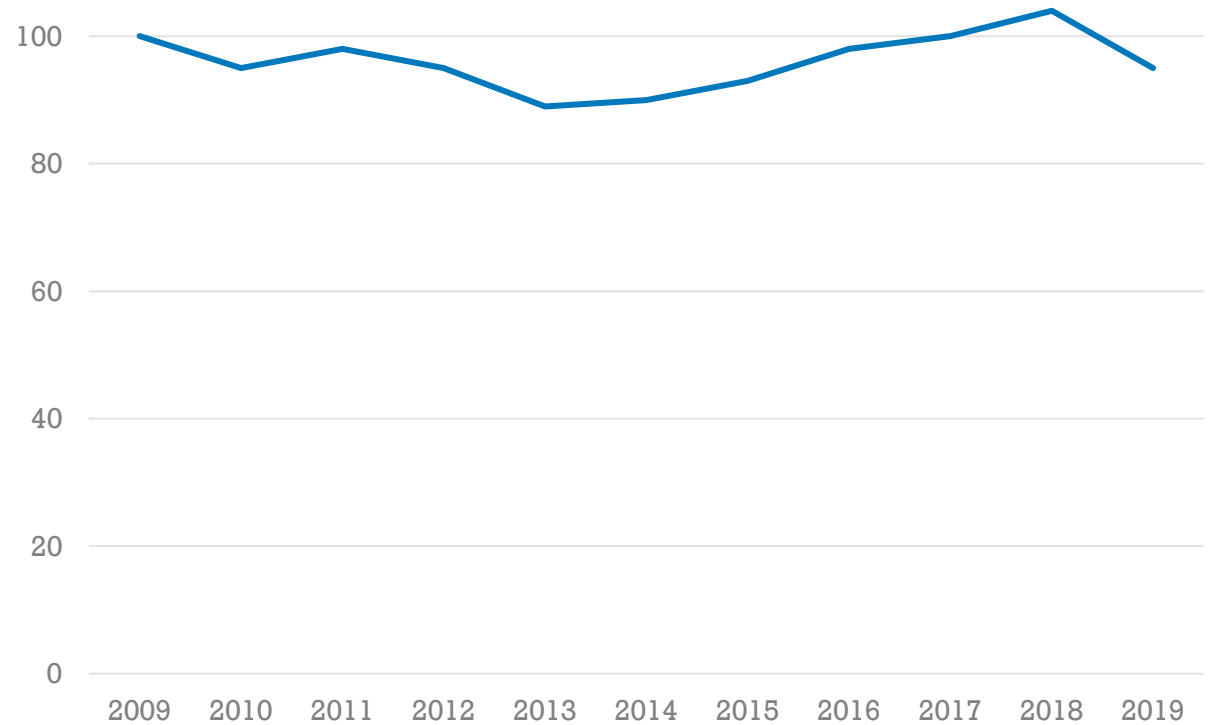

RESANDEUTVECKLING

Diagrammet illustrerar resandeutvecklingen för länsbussar i Dalsland som berör orterna Brålanda, Frändefors, Dals-Rostock och Bäckefors.

Resandestatistiken avser tiden före coronapandemin. Resandevolymen efter pandemin bedöms vara i samma storleksordning som innan. 2009 har index 100.

Nivån på resandet 2009–2019 har inte förändrats, men det finns fluktuationer mellan åren. Befolkningsökningen har totalt sett varit 3,7 % 2010 – 2020, medan resandet under samma period i princip legat still. Det innebär att resandet per person har minskat något.

DAGENS INFRASTRUKTUR

FRÄNDEFORS. Enkelspår 160 km/h med mötesspår

BRÅLANDA. Enkelspår 160 km/h med mötesspår

DALS ROSTOCK. Enkelspår 85 km/h utan mötesspår

BÄCKEFORS. Enkelspår 160 km/h med mötesspår

Trivector .....

UPPTAGNINGSSOMRÅDE OCH FÄRDMEDELSFÖRDELNING

Drygt 30 nya stationer har öppnat i Skåne sedan 1998. I Skåne är upptagningsområdet för nya stationer följande:*

- ▶ Resor inom tätorten: 88 %
- ▶ Resor 2-5 km: 9 %
- ▶ Resor 5-10 km: 2 %
- ▶ Resor över 10 km: 1 %

I Skåne är ungefärlig färdmedelsfördelning till/från nya stationer följande*

- ▶ Bil: 10 %
- ▶ Cykel: 20 %
- ▶ Gång: 70 %

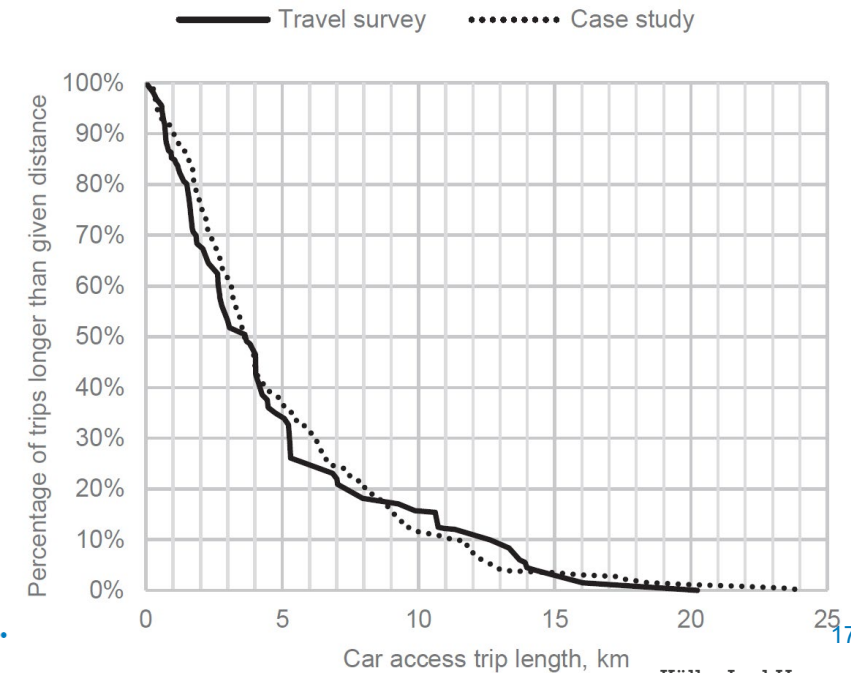
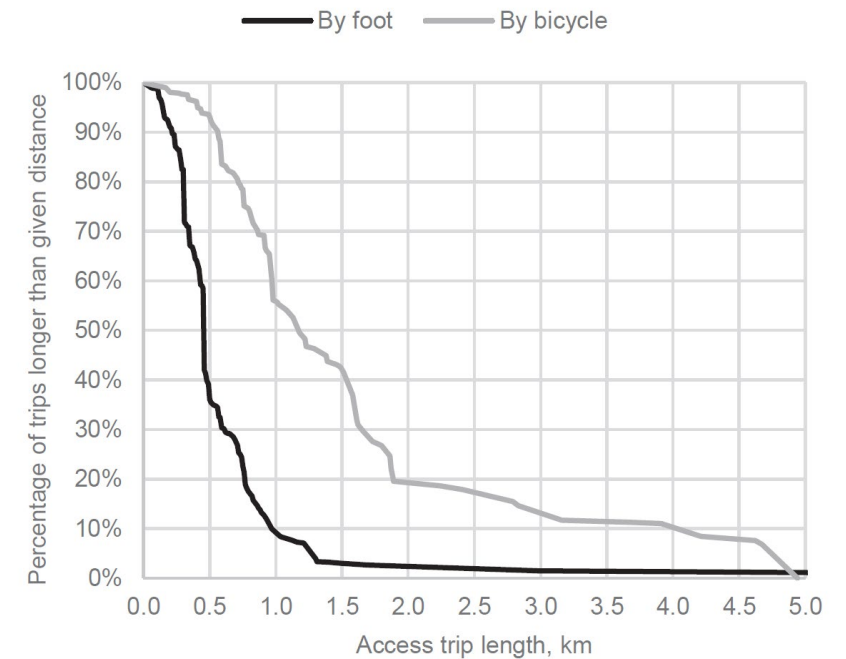
Det är troligt med likartad fördelning i Västra Götaland.

I Dalsland kan bilandelen kan vara något högre och cykelandelen något lägre.

*exkl eventuell bussmatning

Trivector

Källa: Joel Hansson, K2

RESTID MED BIL

Hur många som bor inom olika tidsavstånd med bil från Bäckefors tätort

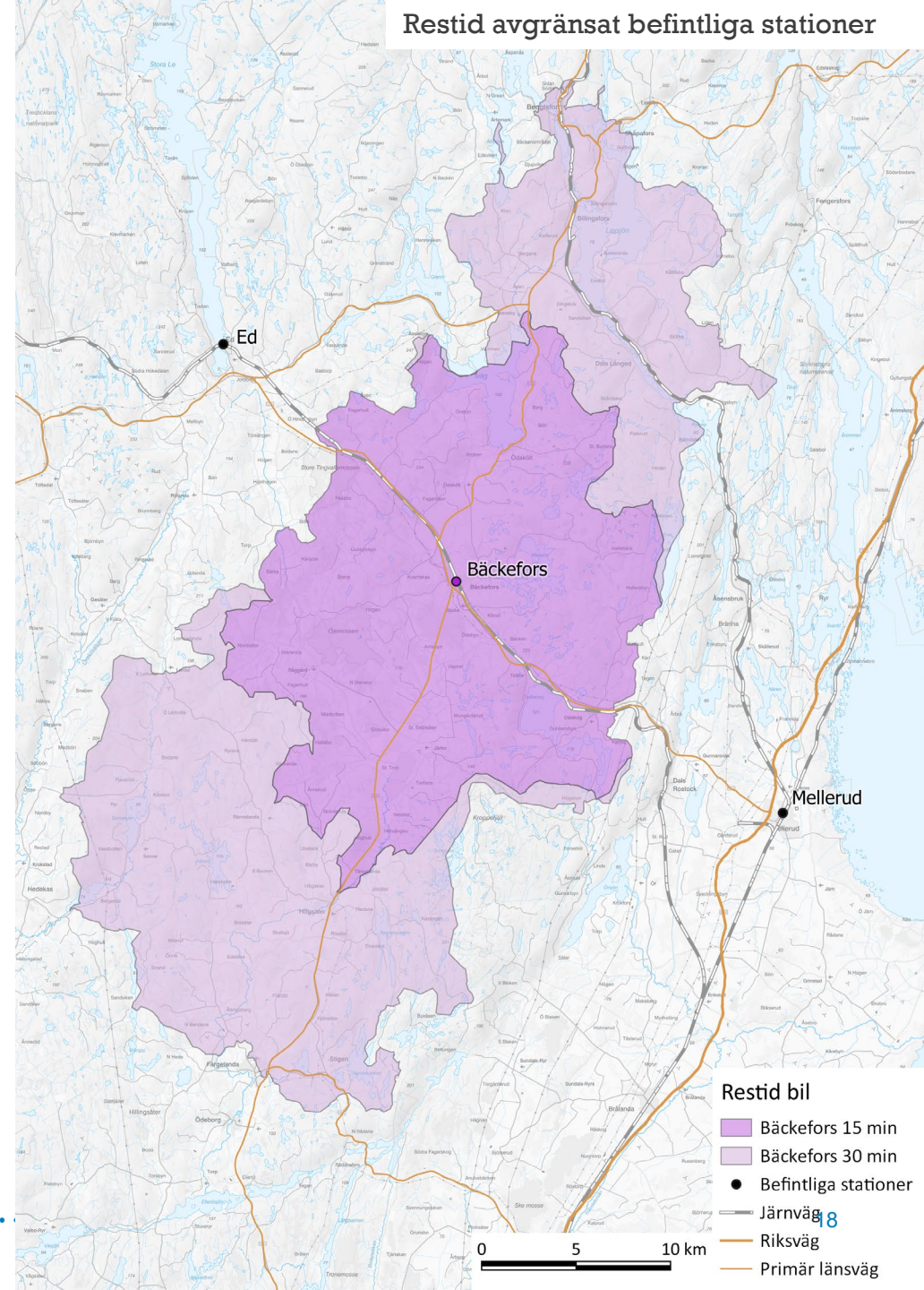
Ort	0-15 år	16-29 år	30-64 år	65- år	Totalt
Bäckefors tätort	128	91	261	195	675
Bäckefors 15 min bil	351	289	883	597	2 120
Bäckefors 30 min bil	1 879	1 713	4 485	3 100	11 177

Befolkning 2020, källa: SCB

Även om upptagningsområdet för en ny station främst är lokal med gång och cykel, så kommer kombinationsresor med bil och tåg även vara viktig i Dalsland. Som Joel Hansson kunnat visa i sin doktorsavhandling är upptagningsområdet till nya stationer upp till cirka 15 kilometer med bil. Inom 15 minuters restid med bil, avgränsat av befintliga stationers upptagningsområden, nås således huvuddelen av Bäckefors upptagningsområde. Vid utökning till 30 minuter nås även omland norr och söder om orten. Men inom 15-30 minuter kan endast små resandemängder förväntas.

Restid avgränsat befintliga stationer

Restid bil

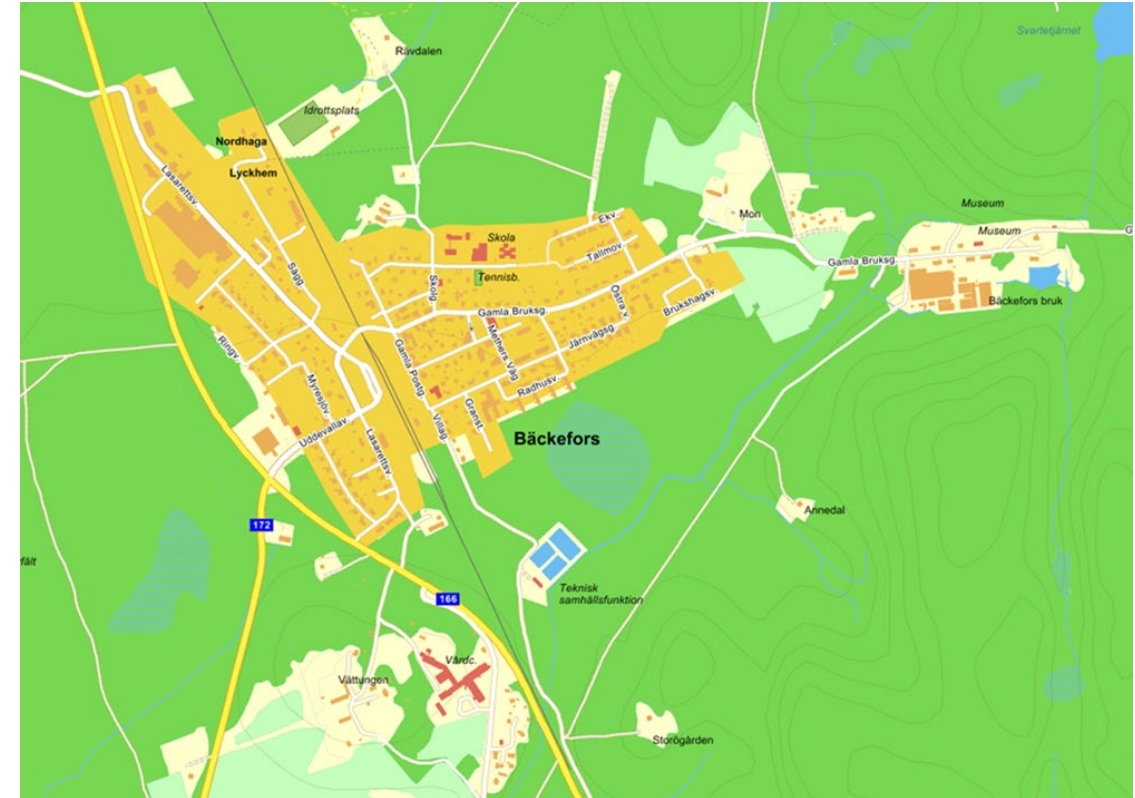
- Bäckefors 15 min
- Bäckefors 30 min
- Befintliga stationer
- Järnväg
- Riksväg
- Primär länsväg

VÄGNÄT OCH BARRIÄRER

Det regionala trafiknätet utgörs av väg 172 och väg 166 som passerar ortens västra delar. Det lokala trafiknätet är uppbyggd kring den före detta allmänna vägen, Uddevallavägen, Lasarettsvägen, Gamla Bruksgatan och järnvägsstationen.

Norgebanan som trafikeras av godstrafik och persontrafik bildar en mycket tydlig barriär inom Bäckefors. Järnvägen korsas av biltrafik endast på ett ställe, vid Gamla Bruksgatan. Genomfartstrafiken med transporter till och från Dal Well som ligger vid det Gamla bruket bidrar till att förstärka trafikproblemen inom centrum (FöP Bäckefors).

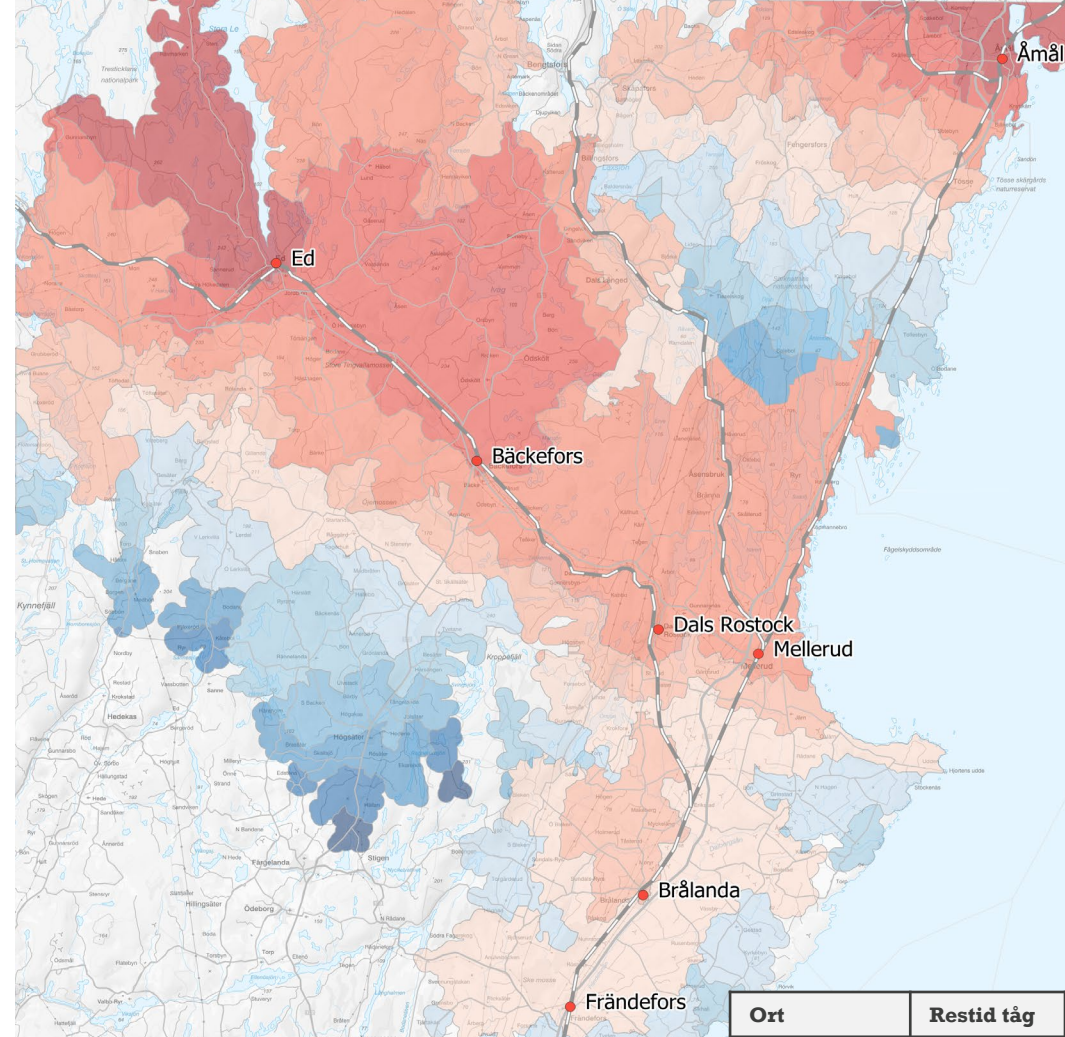
RESTID MED BIL OCH TÅG

Antal boende som tjänar på kombinationsresa bil/tåg till Trollhättan jämfört med enbart bil:

Ort	Tidsvinst	0-15 år	16-29 år	30-64 år	65- år	Totalt
Brålanda	0-5 min	223	183	522	274	1202
Brålanda	5-10 min	361	275	798	532	1966
Bäckefors	0-5 min	36	46	132	101	315
Bäckefors	5-10 min	257	303	687	504	1751
Bäckefors	10-15 min	286	208	602	419	1515
Bäckefors	15-20 min	246	172	651	495	1564
Dals Rostock	0-5 min	14	9	49	28	100
Dals Rostock	5-10 min	44	30	128	55	257
Dals Rostock	10-15 min	374	287	968	762	2391
Frändefors	0-5 min	343	235	733	458	1769
Totalt		2184	1748	5270	3628	12830

Källa SCB, befolkning 2020

Tabellen redovisar restidsvinst till Trollhättan med bil i kombination med tåg i förhållande till resa med enbart bil från någon av den nya tågstationerna Frändefors, Brålanda, Dals Rostock eller Bäcke-fors. Bilresan får ta maximalt 30 minuter och får utgöra högst en tredjedel av den totala restiden. Personer som får en totalt kortare restid via andra, befintliga tågstationer, exempelvis Ed och Mellerud, är ej med i resultatet. Pendlingsmönster och hur resandet i framtiden kan komma att se ut till respektive station kan behöva detaljstuderas i fortsatt arbete.

Restid till Trollhättan
Jämförelse av restid för resa med bil och tåg i förhållande till resa med enbart bil

- Vinst 20 - 25 min
- Vinst 15 - 20 min
- Vinst 10 - 15 min
- Vinst 5 - 10 min
- Vinst 0 - 5 min
- Förlust 0-5 min
- Förlust 5 - 10 min
- Förlust 10 - 15 min
- Förlust 15 - 20 min
- Förlust 20 - 25 min
- Förlust 25 - 30 min

Ort	Restid tåg
Ed	50
Åmål	45
Bäckefors	40
Dals Rostock	28
Mellerud	28
Brålanda	19
Frändefors	14
Vänersborg	11
Öxnered	5

RESTID MED CYKEL

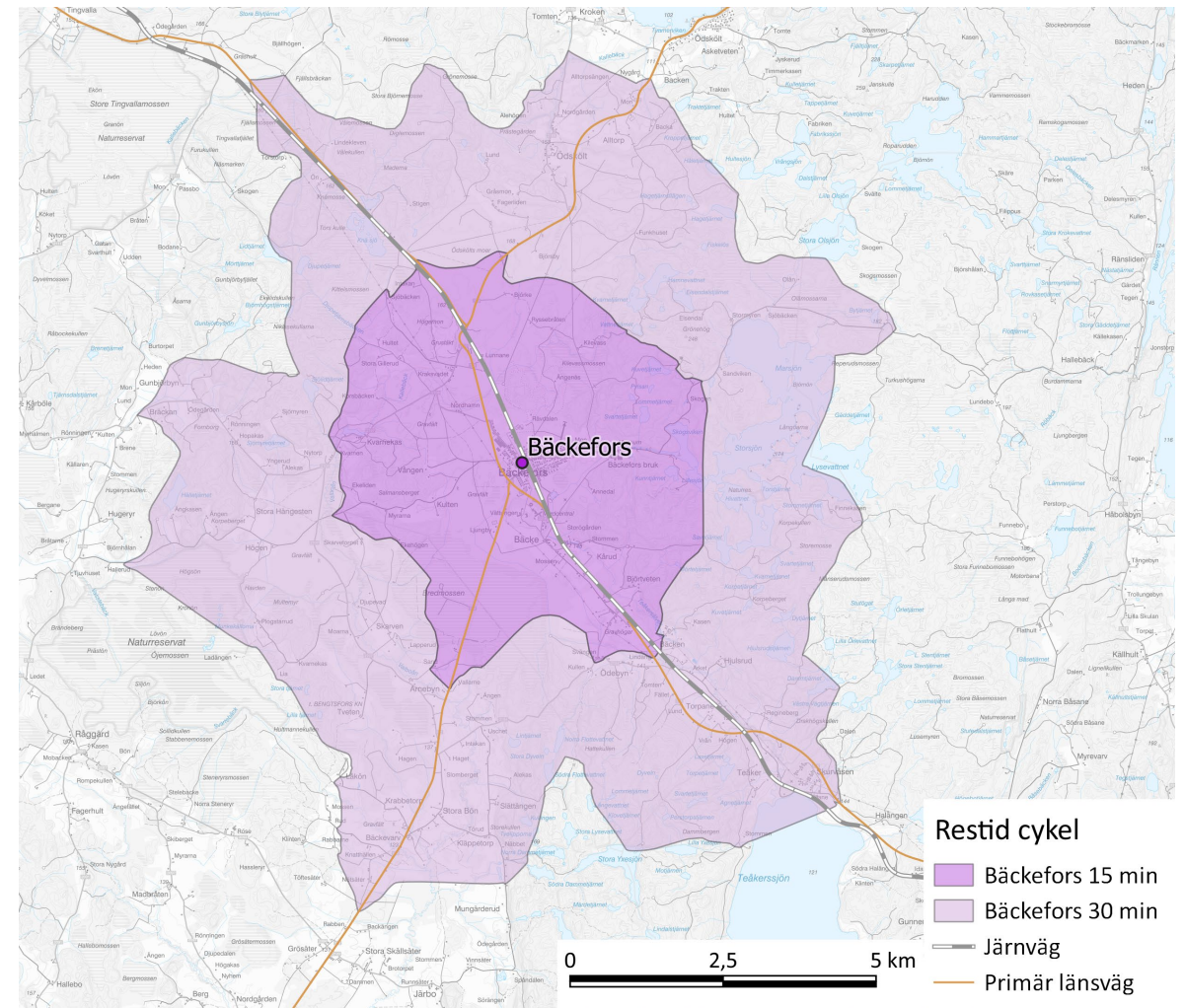
Hur många som bor inom olika tidsavstånd med cykel från Bäckefors centrum

Ort	0-15 år	16-29 år	30-64 år	65- år	Totalt
Bäckefors tätort	128	91	261	195	675
Bäckefors 15 min cykel	151	107	313	236	807
Bäckefors 30 min cykel	195	162	446	310	1 113

Befolkning 2020, källa: SCB

Hela Bäckefors tätort med en hel del omland nås inom 15 minuters cykling. Det är cykelvänliga avstånd till ortens större arbetsplatser, skola, service och kollektivtrafik. Även flera som inte bor inom tätorten har cykelavstånd till centrala Bäckefors.

Det är viktigt att kommunen arbetar för att tillgodose ett bra gång- och cykelvägnät för att realisera potentialen.

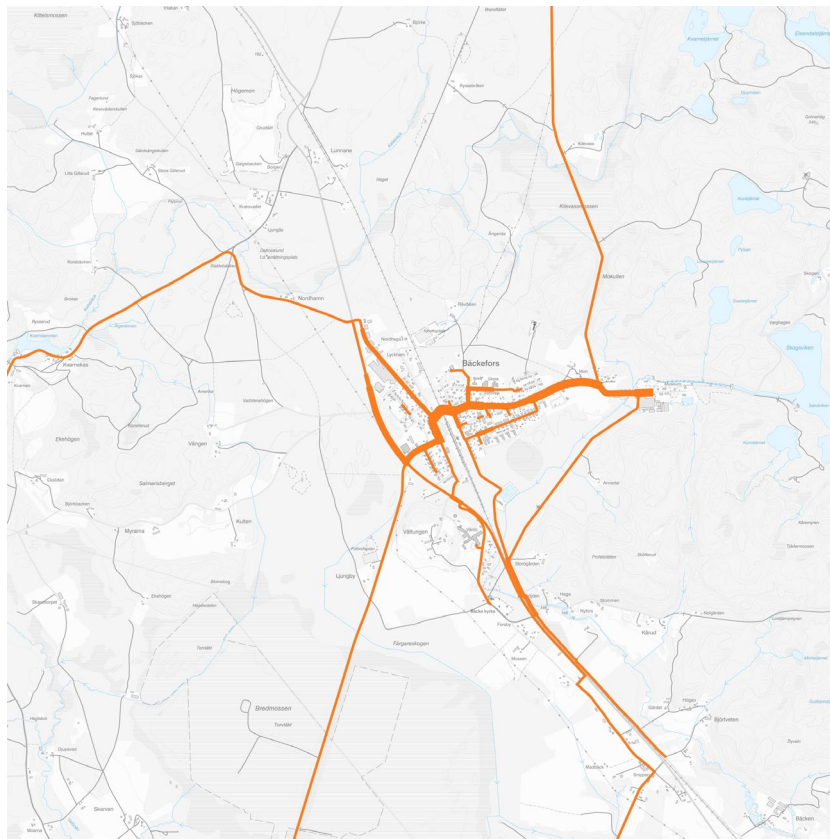
CYKELPOTENTIAL

CYKELPOTENTIAL I TÄTORTEN.

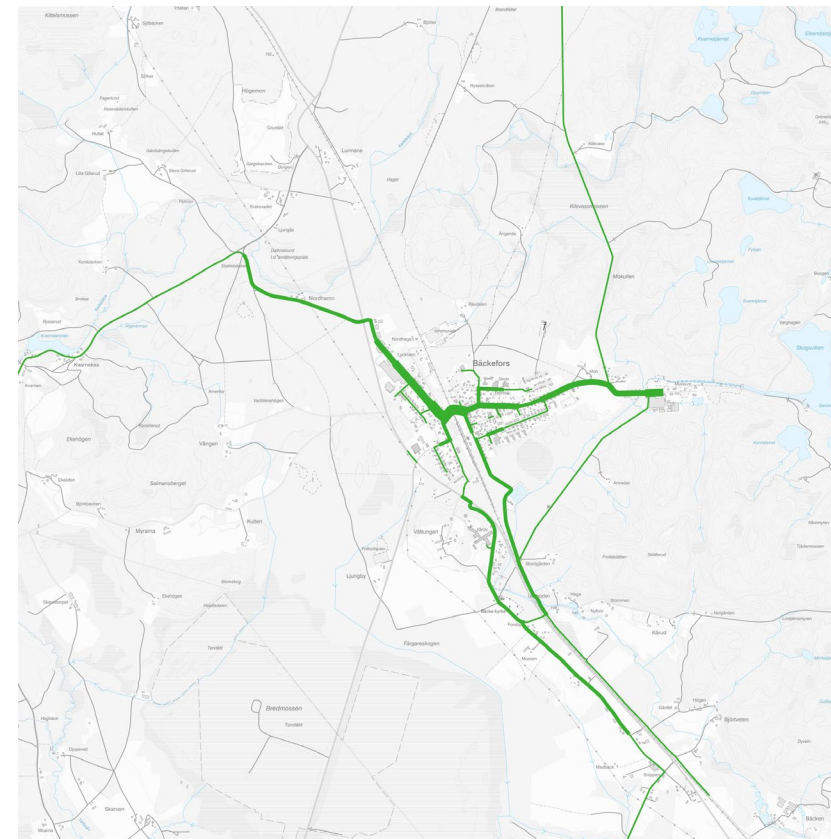
Cykelpotentialen är särskilt stor i Bäckefors centrala delar och ut till ortens större arbetsplatser i öster.

Alla grupper kan dock inte cykla i samma utsträckning på vägar enligt denna klassificering, då hastigheten och trafiken kan vara hög. Detta gäller inte minst barn. På nästkommande sida illustreras därför även cykelklassningen av vägnätet utifrån cykelväg samt hur trafikerat bilvägnätet är.

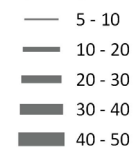
OBEGRÄNSAT VÄGNÄT

BEGRÄNSAT VÄGNÄT

Cykelpotential
Antal potentiella
passager

O begränsat vägnät = cykelväg, samtliga bilvägar

Begränsat vägnät = cykelväg, bilväg med max 70 km/h exklusive motorväg, motortrafikled, 4-fältsväg och mötesfri väg

CYKELPOTENTIAL

CYKELVÄNLIGA AVSTÅND

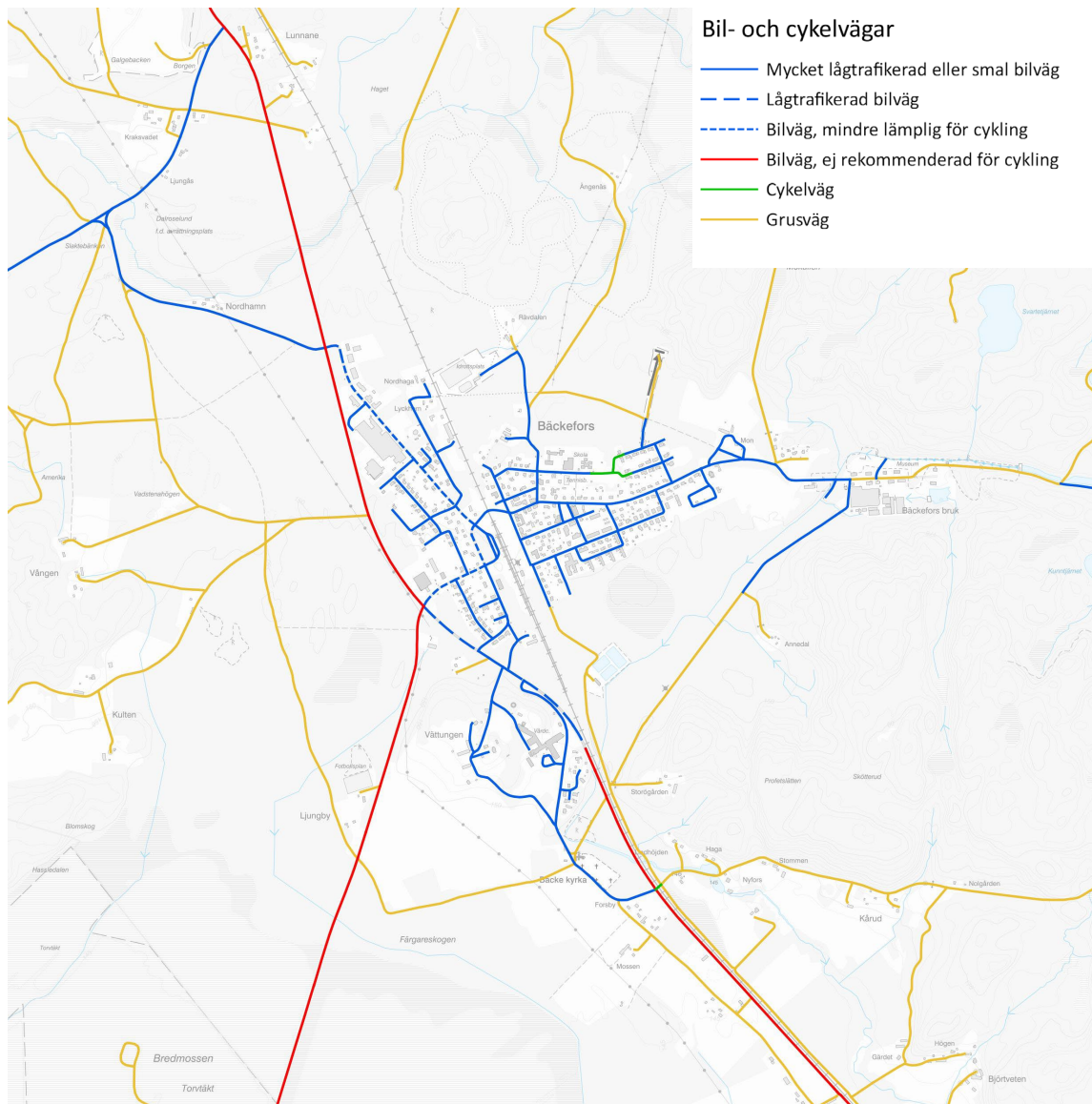
Det är cirka 2 kilometer mellan ytterkanterna av orten – ett cykelvänligt avstånd mellan olika målpunkter och bostäder.

CYKELVÄGNÄT SAKNAS

Lokalgatorna inom orten är förhållandevis breda mellan 5,5 –7,0 meter. Separata gång- och cykelvägar finns i undantagsfall i Bäckefors centrala delar, i övrigt är gång- och cykeltrafiken samordnad med biltrafiken (FöP Bäckefors).

JÄRNVÄGEN ÄR EN BARRIÄR

Norgebanan, som skär genom Bäckefors, utgör en tydlig barriär med ca 60 % av bebyggelsen på östra sidan och ca 40 % på västra sidan om spåret. Någon gång- och cykelpassage under järnvägen finns ej. Gång- och cykeltrafikanterna passerar järnvägen i samma överfart som biltrafiken (FöP Bäckefors). I nuläget är dock inte tågtrafiken så omfattande.

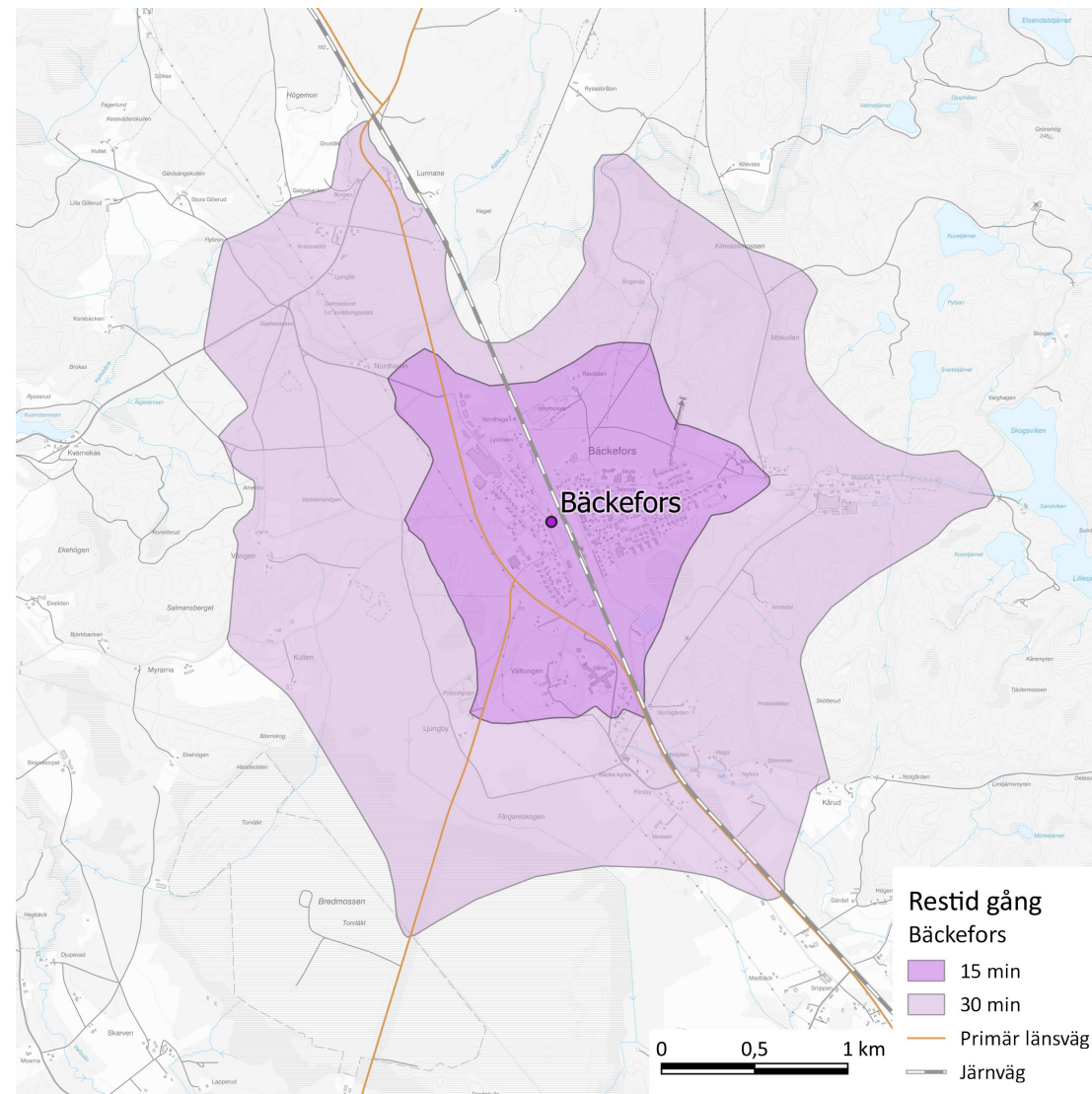
RESTID MED GÅNG

Hur många som bor inom olika tidsavstånd med gång från Bäckefors centrum

Ort	0-15 år	16-29 år	30-64 år	65- år	Totalt
Bäckefors tätort	128	91	261	195	675
Bäckefors 15 min gång	122	80	240	194	636
Bäckefors 30 min gång	139	95	283	212	729

Befolkning 2020, källa: SCB

Två av Bäckefors större arbetsplatser i norr – Cortex och FTG Cranes - och sjukhuset i söder nås inom 15 minuters promenad. Den större arbetsplatsen i öster, VPK Packaging, nås inom 30 minuter, vilket överskrider avståndet personer normalt är villiga att promenera. Det är gångvänliga avstånd inom i princip hela tätorten. Nästan samtliga av ortens invånare bor inom 15 minutersgränsen.

KOLLEKTIVTRAFIK

KNUTPUNKT FÖR KOLLEKTIVTRAFIKEN. Då orten ligger i knutpunkten mellan väg 172 och väg 166 har orten fått en roll som resecentrum för den regionala busstrafiken i Dalsland (Föp, Bäckefors).

Linje 700 (Ed – Bäckefors – Mellerud – Vänersborg) och omvänt

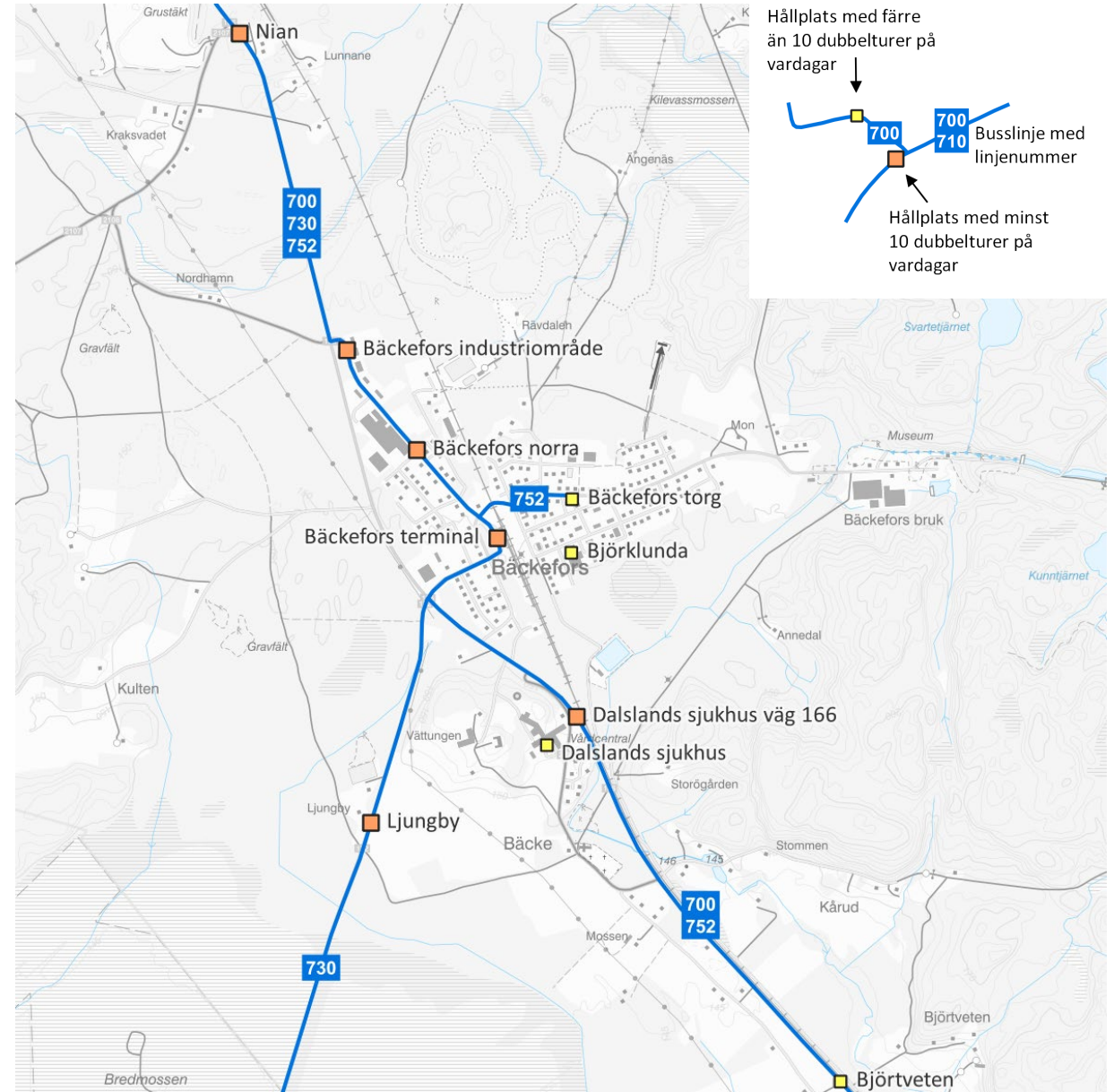
- Vänersborg nås på cirka 1 timme och 10 minuter
- Ed nås på cirka 20 minuter
- 13 dubbelturer per dag
- Avgångar sker med timmes-trafik under rusningstid

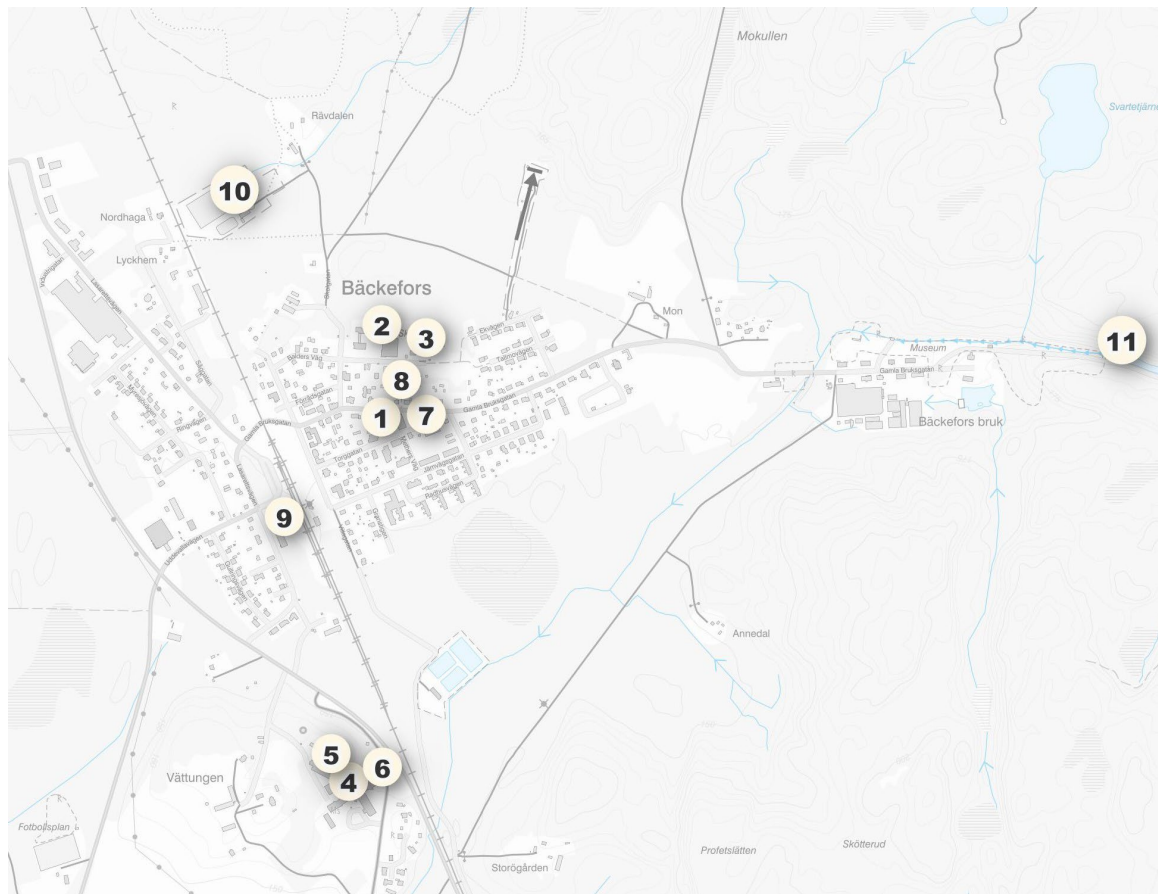
Linje 730 (Bengtsfors - Bäckefors – Uddevalla) och omvänt

- Uddevalla nås på cirka en timma
- Bengtsfors nås på cirka 40 minuter
- 14 dubbelturer per dag
- Avgångar sker med timmes-trafik under rusningstid

Linje 752 (Bengtsfors – Bäckefors – Bäckén)

- Skoltur som går en gång per skoldag i ena riktningen

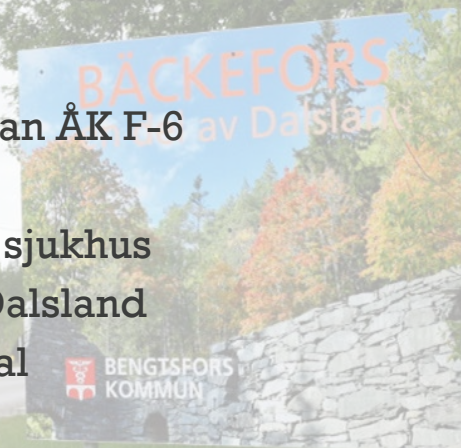

TVÅ KNUTPUNKTER. Den kommersiella servicen i Bäckeфорs är koncentrerad till två knutpunkter; torget och infarten vid väg 172/166.

I dagsläget finns b.l.a. följande service:

1. Mataffär
2. Bäckeskolan ÅK F-6
3. Förskola
4. Dalslands sjukhus
5. Campus Dalsland
6. Vårdcentral
7. Bibliotek
8. Bäckegården (konferens- och samlingslokal, biograf, fritidsgård)
9. Veterinärstation
10. Idrottsplats med elljusspår
11. Badplats med vandringsleder

BÄCKEFORS BRUK. I södra delen av Bengtsfors kommun ligger lämningarna efter Bäckefors bruk som hade sin storhetstid för drygt 150 år sedan. Här finns ruinerna efter de smedjor och hammare som stängdes ner i slutet av 1800-talet, en bruksmiljö som är själva grunden för samhället Bäckefors. De gamla bruksbyggnaderna bestående av bl a herrgården och Engelska byggnaden samt skolbyggnad, brukskontor, bostäder och handelsbod är skyddade enligt byggnadsminneslagen.

MARSJÖARNA. Öster om tätorten ligger Marsjöarna, som såväl sommartid som vintertid är ett välbesökt rekreationsområde. Vattensystemet består av sex sjöar sammanbundna av kanaler. I anslutning till sjöarna finns vandringsleder anlagda. Båtbryggor och badplatser finns utmed stränderna.

ÖDSKÖLTS MOAR. Ödskölts moar är ett avsnitt i den mellansvenska israndzonen med stort vetenskapligt värde för tolkningen av inlandsisens avsmältning. Området är med sin förekomst av sandurplan med orörda strömrännor av riksintresse för naturvården.

TEÅKERSÄLVEN. Även Teåkersälven strax sydväst om Bäckefors är av riksintresse för naturvården och hyser bland annat öring och flodpärlmussla. Teåkersälven har sitt ursprung i Bredmossen sydväst om Bäckefors och rinner ut i Teåkerssjön.

TORSTJÄRNSKOGEN. Naturreseptatet ligger cirka fyra kilometer öster om Bäckefors, på en landtunga mellan sjöarna Torstjärnet och Hivattnet. Torstjärnskoogen är en gammelskog med stort inslag av tall och lövträd.

ÖJEMOSSEN. Öjemossen ligger sydväst om Bäckefors, på gränsen mellan Bengtsfors och Färgelanda kommuner. Öjemossen är ett av länets allra finaste våtmarksområden.

Bäckefors bruk. Bildkälla: Vastsverige.se

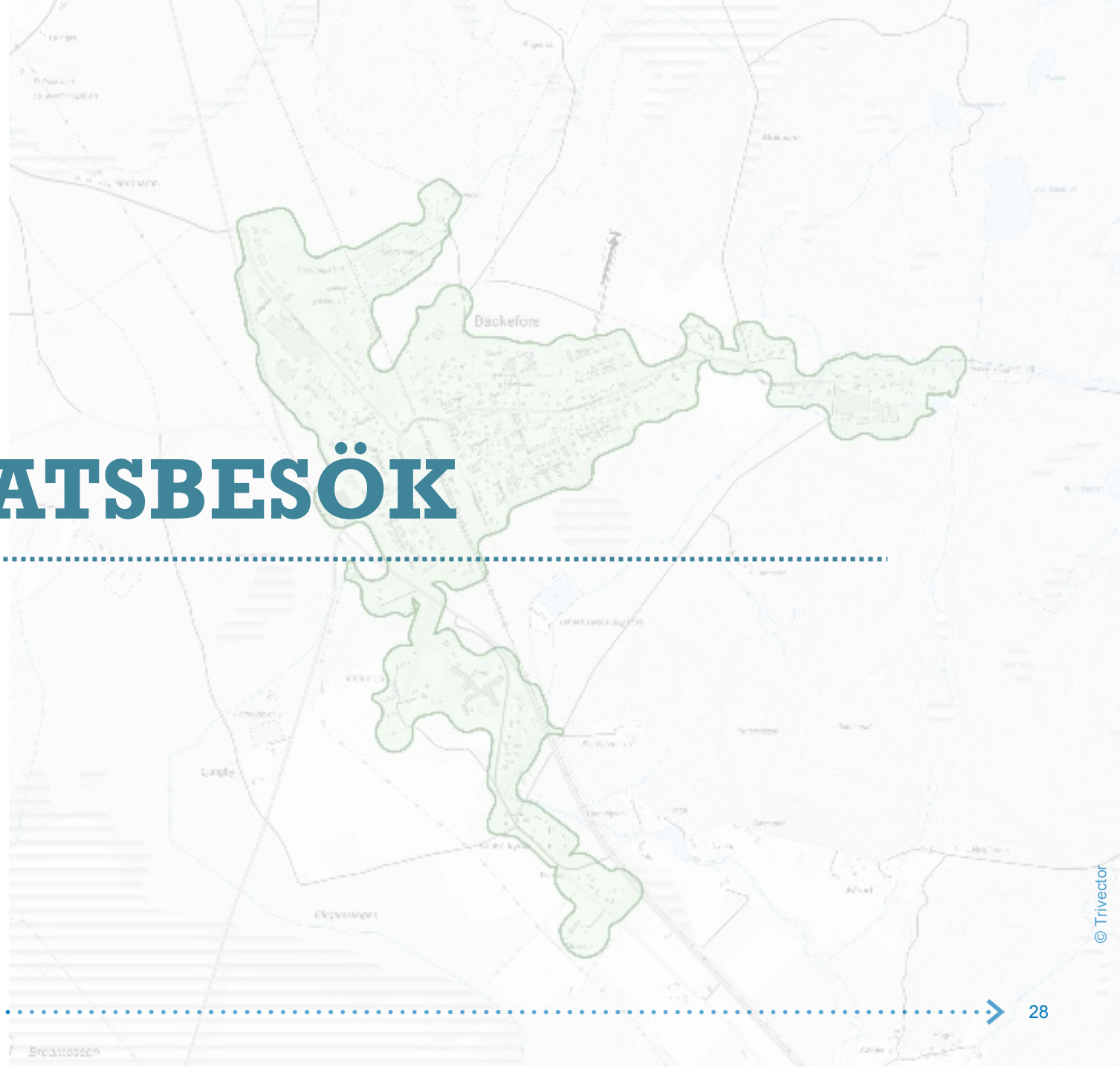

Bäckefors bruk. Bildkälla: Sveriges hembygdsförbund

PLATSBESÖK

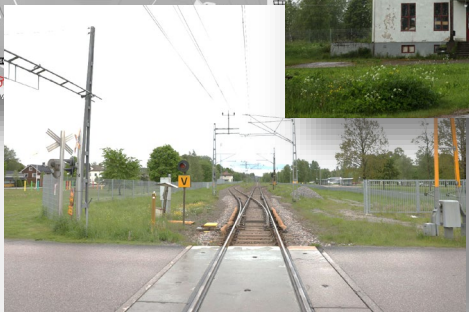

PLATSBESÖK

	Styrkor	Svagheter	Potential	Fritext
 Bussterminal				
Ligger dagens resecentrum bra eller finns skäl att hundera på annan lokalitet?				
Vilka faciliteter behöver finnas, hur behöver terminalen utformas?				
Vad är betydelsen för kopplingen tåg/buss?				
 Torget				
Vilka nyttor kan torget dra av ett nytt tågstopp?				
Behövs planskildhet mellan Gamla Bråksgatan och järnvägen?				
 Stationshus				
Skallan gamla stationshuset användas?				
 Campus				
Vad behöver göras för att få en attraktiv koppling mellan campus och järnvägsstation?				

Under platsbesöket deltog representanter från Bengtsfors kommun och presenterade planer för Bäckefors nu och i framtiden. Campus Dalsland informerade om utvecklingen av nytt campus på orten och Det goda livet i Dalsland om ortens befolkningsutveckling och utvecklingsförutsättningar. Chalmers berättade om samskapande samhällsplanering och Bäckefors hembygds- och framtidsförening om Bäckefors historia.

Under besöket i Bäckefors genomfördes också gåtur med stopp vid ortens bussterminal, torget, stationshuset samt nya campus. Deltagarna delades in i grupper och ombads diskutera styrkor, svagheter och potential utifrån ett antal förutbestämda frågor kopplat till platsen.

BUSSTERMINALEN. Vid platsbesöket noterades att det idag är väl långt avstånd mellan resecentrum och planerad tågstation för att skapa attraktiva kombinationsresor. Det saknas service på platsen i form av toalett, kiosk och högklassig pendelparkering. Platsen behöver en tydligare gestaltning genom skyltning, belysning och stråk för att tydliggöra centrum och illustrera kopplingen till campus. Det finns också potential att förbättra parkmiljön.

TORGET. Det noterades vid platsbesöket att ett tågstopp kan innebära fler kunder och besökare till torget, men att detta förutsätter gestaltning, skyltning och tydliggörande av stråk. På platsen finns idag en större parkeringsyta, vilket både är en fördel genom enkelt tillgänglighet med bil till service, men det upptar också stor yta som kan nyttjas till annan typ av service och mikromobilitet.

STATIONSHUSET. Stationshuset noterades idag vara i dåligt skick och ligger långt ifrån övrig infrastruktur. Det mentala avståndet kan dock minska med god gestaltningen. Huset har kulturhistoriskt värde och är en viktig del i ortens historia.

CAMPUS. Det saknas idag skyltning från resecentrum och tågstation till campus. Vägen mellan resecentrum och campus kan också upplevas som otrygg då vägen kantas av skog och buskage. Skogsvägen planeras emellertid breddas och belysas, och det planeras också för en ny gång och cykelväg till campus. Det finns också på vägen en trafikosäker korsning. Det finns potential i att vid campusområdet införa hyrcyklar/cykelpool och avgångstavlor för kollektivtrafiken.

PLANER

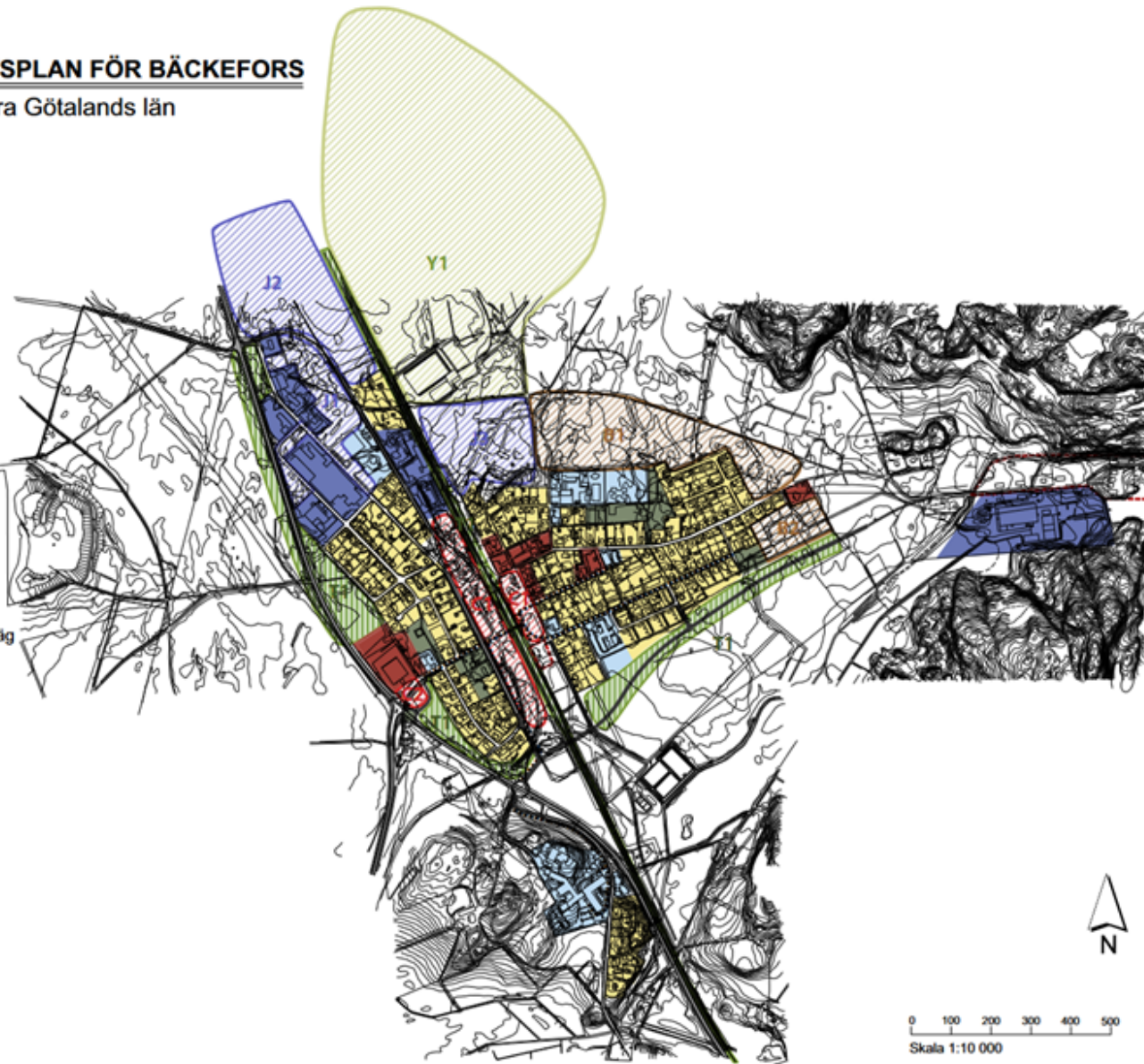
Kommande utveckling

ANTAGANDEHANDLING FÖR DJUPAD ÖVERSIKTSPLAN FÖR BÄCKEFORS

Bengtsfors kommun, Västra Götalands län

Huvudsaklig markanvändning

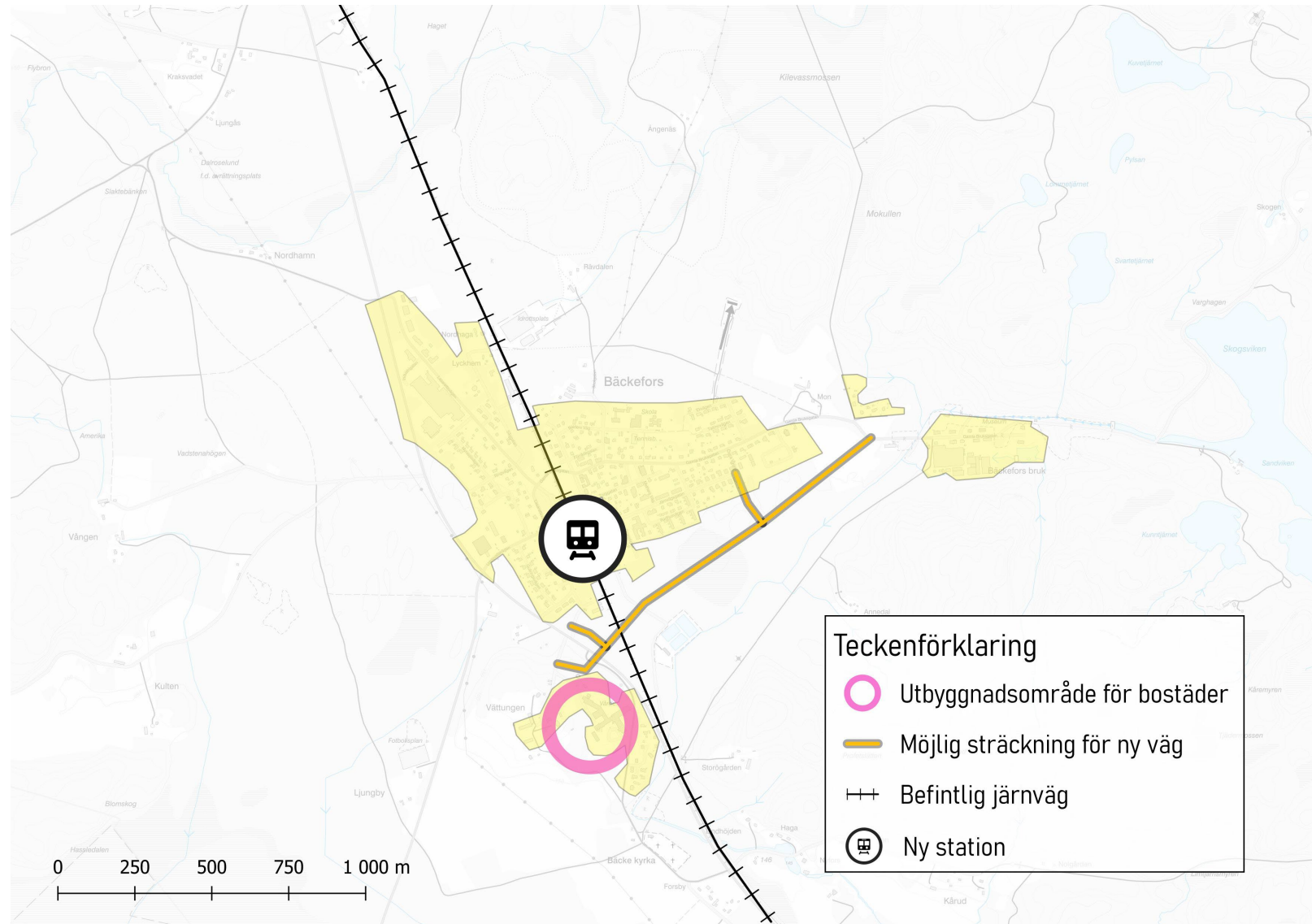
- Bef bostäder
- Nya bostäder
- Bef verksamheter
- Nya verksamheter
- Bef centrum
- Ny centrumverksamhet
- Bef offentlig service
- Ny trafikled
- Gångstråk
- Bostadsnära grönytor
- Grönzoner intill huvudled/järnväg
- Idrott/Friluftsliv
- Kulturområde

SAMMANFATTNING PLANER

I KARTAN till höger illustreras och sammanfattas kommande planer med hänsyn till infrastruktur, bostäder och ny station. Kommande avsnitt beskriver planer för orten och är hämtade från kommun- och ortsspecifika strategiska dokument och plandokument.

OM BÄCKEFORS I STRATEGISKA DOKUMENT. Ny station i Bäckefors finns med i Västtågsutredningen och återkommer i kommundokument såsom Översiktsplanen. Inom Bäckefors tätort skall vid planering tas hänsyn till järnvägens behov när det gäller plats för planerat dubbelspår.

Kommunen prioriterar en utveckling av tågtrafiken på Nordlänken bl.a. regionaltågstrafik mellan Halden och Trollhättan med tågstopp i Bäckefors, Ed m.fl. samt utbyggnad av pendelparkeringsplatser (ÖP).

NY TIMMERTERMINAL

Ny timmerterminal planeras vid väggkorsningen 172/166 (överklagad i nuläget). Terminalen får inte påverka trafiken på järnvägen, men kommer att innebära ökad tung lastbilstrafik till Bäckefors. Inga större pendlingsflöden till följd av till arbetsplatsen kan förväntas.

OSÄKRA PLANER. Det har funnits planer på att upprätta två trafikplatser utmed väg 166, den ena i höjd med "Facklan" och den andra i anslutning till sjukhusområdet. Facklan kommer efter samtal med kommunen ej att genomföras, men trafikplats vid sjukhuset kvarstår som en vision. Tilltänkt trafikplats vid sjukhuset blir då en ny tillfart till Bäckefors. Enligt förslag i den fördjupade översiktsplanen anläggs en ny matarled fram till Bäckefors bruk, vilken korsar Norgebanan planskilt. Därmed skulle järnvägens barriäreffekter minska liksom biltrafiken genom samhället. Planerna är dock högst osäkra.

NY CYKELINFRASTRUKTUR.

- Kommunen bygger ut cykelinfrastruktur i Bäckefors som knyter samman sjukhuset och resecentrum, och korsar väg 166.
- Kommunen förlänger GC-vägen längs Bruksgatan. Det fattas idag 900 meter fram till VPK Packaging och badplatsen.
- Kommunen har ansökt om att klassa om lokal cykelled till regional rekreativled och därmed statlig finansiering vid godkännande.

NYTT RESECENTRUM. Inom centrumområdet reserveras utrymme för ett resecentrum för buss- och tågtrafik i anslutning till Norgebanan. Vid resecentrum ska olika trafikslag samordnas och det ska fungera som knutpunkten för regionens busstrafik. Utöver själva resecentrumet innehåller planerna även:

- Planer för en ny gång- och cykelväg som via en tunnel under järnvägsområdet förbinder terminalområdet och västra delen av orten med centrum.
- Möjlighet att uppföra byggnader för handel och kontor öster om Lasarettsvägen samt Gristorget vid Gamla Postgatan
- Pendlarparkering iordningställs vid Gamla Postgatan

UTVECKLAD TÅGTRAFIK PÅ NORGEBANAN. Norgebanan går genom Bäckefors. Det är en kommunal angelägenhet att utveckla persontrafiken på Norgebanan och att få till stånd en station i Bäckefors. Att öka persontrafiken på Norgebanan och stärka Bäckefors som regionalt resecentrum är inte bara av kommunalt intresse utan även en regional strukturfråga. För att stärka ortens funktion som resecentrum krävs samordning mellan buss- och tågtrafik. Med förväntad utveckling av persontrafiken på Norgebanan är det angeläget att en samordning av trafiken på väg och järnväg underlättas (FöP, Bäckefors).

VIKTIG KNUTPUNKT. Idag saknas stationer mellan Öxnared och Ed. Regionen har i Väststågsutredningen uttryckt intresse av en ny station i Bäckefors. Idag har Västtrafik två dubbelturer Trollhättan – Ed som är finansierade i RUN 2024. Finansieringen av den trafiken kommer dock sannolikt att upphöra på grund av begränsat resande. För Västtrafik är det intressant att öppna Bäckefors station för att utöka trafiken och få fler resande. Ur ett kollektivtrafikperspektiv är Bäckefors därtill fördelaktigt att satsa på eftersom bussturer från Vänersborg och Uddevalla korsas här. Bäckefors kan därför fungera som knutpunkt för bussar och tåg.

NYA BOSTÄDER.

Det planeras enligt den fördjupade översiktsplanen för bostäder i nordvästra Bäckefors samt för 20 stycken villor vid Brukshagsvägen.

SAKNAS BEHOV AV YTTERLIGARE BEBYGGELSE.

I Bäckefors finns idag ett visst överskott på friliggande villor och lägenheter. Det finns därmed inte något större behov att i översiktsplanen ge utrymme för nybyggnation (FöP).

I det fall en nybyggnation av villor skulle bli aktuellt inom ett längre perspektiv finns utbyggnadsområde för bostäder i Bäckefors nordöstra delar.

DALSLANDSKUSTEN UTVECKLAS. Utveckling längs Dalslandskusten kan eventuellt ge ökat resandeunderlag.

NYA STRÅK FÖR UTÖKAD SERVICE. I ett stråk utmed järnvägen har ytor för handel, kontor och serviceverksamheter lagts ut i den fördjupade översiktsplanen.

STÄRKA BEFINTLIGT CENTRUM. En lokal fråga är att förstärka det befintliga centrumet och koppla samman det med det nya resecentrumet. I anslutning till järnvägen och resecentrumet ges utvecklingsmöjligheter för centrumverksamhet i form av handel, service och kontor (FöP).

NYTT CAMPUS. Högskolan Väst öppnar campus i Bäckefors. Delar av verksamheten startade HT 2022.

VETERINÄRSTATIONEN EXPANDERAR. Veterinärstation är idag smådjursklinik men ska öppna för större djur (bl.a. hästar).

HUVUDSAKLIGEN MINDRE FÖRETAG. Bäckefors näringsliv utgörs huvudsakligen av småföretag med mellan 5-10 anställda (FöP). På orten finns också flera starka föreningar, såväl inom idrott som hembygdsverksamhet

ÄVEN STÖRRE ARBETSGIVARE. Bäckefors har en strategiskt viktig position i Dalsland vilket också avspeglas i att flera tillverkande industrier har sin verksamhet på orten. Bland de större verksamheterna återfinns:

- VPK Packaging (ca 230 anställda)
- Corex (ca 50 anställda)
- FTG Cranes (ca 40 anställda)
- Sjukhusområdet (130 anställda)

EXPANSIVT NÄRINGS LIV. Näringslivet i Bäckefors är expansivt och det finns en efterfrågan på mark för verksamhetsetablering. Kommunen saknar idag planlagd mark för verksamheter varför behovet av att finna nya områden för verksamhetsetablering och ta fram erforderliga detaljplaner är stort (FöP).

MARK RESERVERAS. För att stimulera och utveckla ortens näringsliv krävs attraktiva verksamhetsområden. Exploateringsområde för verksamheter reserveras i planen i anslutning till befintliga verksamheter i Bäckefors nordvästra delar.

Området norr om Lasarettsvägen reserveras för mer ytkrävande verksamheter. Mark att planlägga för verksamhetsetablering har köpts in i ortens norra delar utmed vägarna 166/172, och planarbete förväntas starta hösten 2022 (FöP).

